

แนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดหนองคาย

THE GUIDELINES FOR DEVELOPMENT OF DUAL VOCATIONAL EDUCATION SYSTEM UNDER NONGKHAI PROVINCIAL VOCATIONAL EDUCATION OFFICE

ธนากรณ์ อินทรขีนิ^{1*}, วรพล คล่องเชิงสร² และ ทิพย์วรรณ แพงบุปผา³

THANAKORN INTHARAKHEENEE^{1*}, WORAPON KLONGCHERNGSORN² and TIPYAWAN PHAENGBUBPHA³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการที่พึงประสงค์ของแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย 2) หาแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ 3) ประเมินแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการที่พึงประสงค์ของแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เอกสาร (Documentary) และการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา ด้วยศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในสถานศึกษา จำนวน 2 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน ความต้องการที่พึงประสงค์ของการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 2) ด้านการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล 3) ด้านการฝึกอาชีพ และ 4) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และมีความต้องการที่พึงประสงค์ต่อแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา มี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มี 22 แนวทาง 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล มี 13 แนวทาง 3) ด้านการจัดการฝึกอาชีพ มี 14 แนวทาง และ 4) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มี 13 แนวทาง

3. แนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา มีความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : แนวทางพัฒนา ; อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล, Master Student, Program in Educational Administration, Faculty of Education, Santapol College.

²⁻³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล, lecturer, Faculty of Education, Santapol College.

* Corresponding Author, Email: i.thanakorn1203@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) Study the current situation and desired needs the guidelines for the development of dual vocational education system under Nongkhai provincial vocational education office. 2) investigate the guidelines for development of dual vocational education system, and 3) Evaluate the guidelines for development of dual vocational education system. This research conducted into 3 phases : Phase 1 studying the present conditions and desired needs the guidelines the guidelines for development of dual vocational education system under Nongkhai provincial vocational education office, with a group of 6 informants and a semi-structured interview instrument. The statistic used was an analyzed documents and an analytic induction; Phase 2 investigating the guidelines for development of dual vocational education system in collage by a multi-case study of 2 collages, the instrument used was an in-dept interview by 6 experts and the statistics used was content analysis. And Phase 3 evaluating the guidelines for development of dual vocational education system in collage, focus group discussion was conducted by 11 experts educational administrators, educational institution administrators, heads of bilateral vocational education, teachers, and educational supervisors, then evaluating the feasibility and suitability of assessment form.

The research results found that.

1. The current conditions and need assessment of guidelines for dual vocational education system under Nongkhai provincial vocational education office, consists of 4 components: 1) Dual vocational education curriculum organization 2) Teaching and evaluation 3) Career training 4) Supervision of teaching and learning management. The overall desirable conditions for the development of dual vocational education system are at a high level.

2. The guidelines for development of dual vocational education system of 5 components and 62 guidelines in including : 1) There are 22 aspects in the curriculum of bilateral vocational education, 2) There are 13 aspects in teaching management and evaluation, 3) There are 14 aspects in vocational training management, 4) There are 13 aspects in teaching management and supervision.

3. Evaluating the guidelines for development of dual vocational education system is inclusive to the greatest extent and appropriate to a great extent.

Keywords: Guidelines For Development ; Dual Vocational Education System

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพอันเนื่องมาจากสาเหตุและปัจจัยหลายประการ การสำรวจโครงสร้างแรงงานไทยโดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) พบว่าความต้องการแรงงานระดับต่ำหรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนทั้งสิ้น 27 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 72.3 ของการจ้างงานทั้งหมด ในความเป็นจริงมีแรงงาน

ระดับต่ำเพียง 20,000-30,000 คนในตลาด ขณะที่ในตลาดแรงงานระดับกลางหรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรืออาชีวศึกษา มีความต้องการจ้างงาน 163,834 อัตรา แต่มีผู้สมัครงานเพียง 91,975 คน และมีการจ้างงานจริงเพียง 49,941 คน และนักเรียนมากกว่า 80% เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับนี้ต้องการเรียนต่อ ขณะที่แรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมีจำนวนทั้งสิ้น 304,000 คน ต่อปีและขาดแคลนแรงงานในบางพื้นที่ธุรกิจ รวม 29,000 คน แต่อัตราการว่างงานอยู่ในระดับสูงและเท่ากับ 114,800 คน

พบว่า คนไทยมีแนวโน้มจะศึกษาต่อมากขึ้นและจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีก็เพิ่มขึ้น แต่เมื่อนำมาถ่วงดุลแรงงานพบว่าปริมาณแรงงานที่เข้าสู่ตลาดแรงงานและความต้องการแรงงานไม่สมดุลกัน และประเทศไทยยังคงประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ (กรมจัดหางาน : ออนไลน์)

การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่มุ่งเน้นการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะสูง มีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการ สามารถปรับตัวเท่าทันเทคโนโลยีปัจจุบันและเชื่อมโยงองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการทำงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งในปัจจุบันและอนาคต พัฒนากำลังคนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมและลักษณะบุคคล ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงมอบหมายให้ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีจัดทำแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีขึ้นให้สถานศึกษาและสถานประกอบการใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและให้ครูผู้สอน ผู้เรียน ตลอดจนผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจ พร้อมทั้ง จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานดังกล่าวข้างต้น อย่างเช่น 1) ด้านการจัดทำหลักสูตรการอาชีวศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพ 4) ด้านการวัดและประเมินผล (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี, 2563 : 1) อย่างไรก็ตาม พบว่ายังมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดตามแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ และจากประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้วิจัย พบว่าจังหวัดหนองคายยังมีปัญหาสถานประกอบการที่ไม่เพียงพอในการฝึกอาชีพ ขาดครูฝึกในสถานประกอบการ แผนฝึกอาชีพ และการจัดทำแผนฝึกอาชีพรายวิชาในสถานประกอบการ เป็นต้น

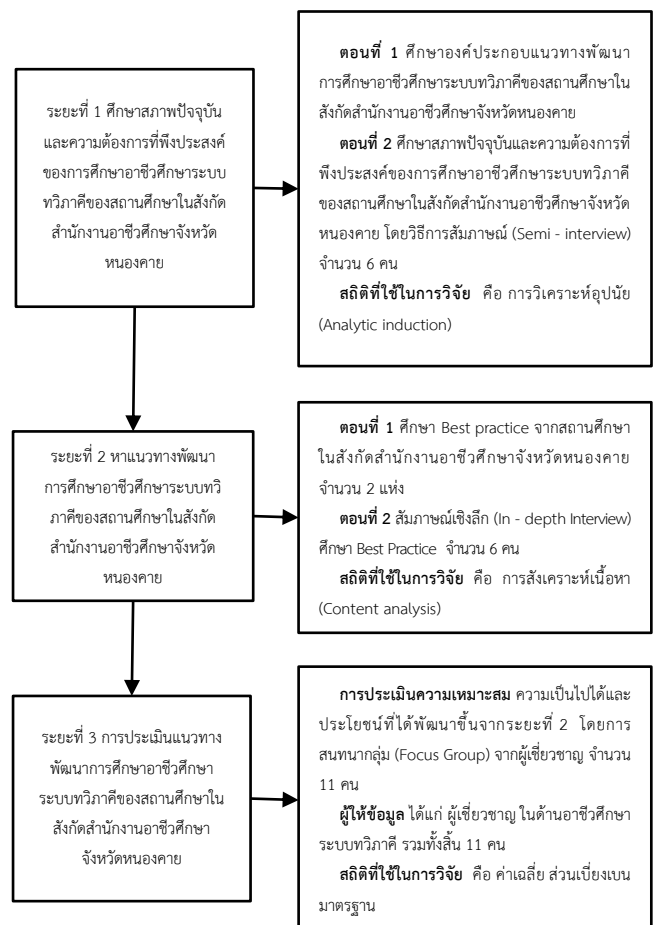
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาและประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้

จะเป็นข้อมูลแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาและสถานประกอบการ นำไปประกอบการพัฒนาการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการที่พึงประสงค์ของแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย
2. เพื่อหาแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย
3. เพื่อประเมินแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality research) แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการที่พึงประสงค์ของแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย

ระยะที่ 2 หาแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย

ขอบเขตการวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

แนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

2. ขอบเขตกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการที่พึงประสงค์ของการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยเกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เอกสาร

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการที่พึงประสงค์ของการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 2 คน ครูผู้สอน 1 คน จากสถานศึกษา จำนวน 2 แห่ง และศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

ระยะที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน

ตอนที่ 1 ศึกษา Best Practice จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย จำนวน 2 แห่ง

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 2 คน ครูผู้สอน 1 คน ของสถานศึกษาที่มี Best practice จำนวน 2 แห่ง และศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา ที่ได้พัฒนาขึ้นจาก

ขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญในด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี รวมทั้งสิ้น 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi interview) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการที่พึงประสงค์ของแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

ระยะที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) เพื่อหาแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ระยะที่ 3 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) และใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า 5 ระดับ โดยประยุกต์ใช้ตามแนวทางการประเมินของ กัสกี (Guskey, 2000 : 60 - 65)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้ง 3 ระยะ ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตจากวิทยาลัยสันตพล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่งให้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาหนองคาย วิทยาลัยการอาชีพหนองคาย ศึกษา นิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีกลุ่มผู้ให้ ข้อมูล จำนวน 6 คน เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการไปศึกษา Best practice และสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยลงพื้นที่ดำเนินการศึกษาดูงานและสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามวันเวลาที่กำหนดในการสัมภาษณ์

ระยะที่ 3 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ณ ห้องประชุมวิทยาลัยการอาชีพหนองคาย โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 สภาพปัจจุบัน ความต้องการที่พึงประสงค์ของการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล 3) ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และ 4) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ความต้องการที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ระยะที่ 2 หาแนวทางพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย มี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มี 22 แนวทาง 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล มี 13 แนวทาง 3) ด้านการ

จัดการฝึกอาชีพ มี 14 แนวทาง และ 4) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มี 13 แนวทาง ประกอบด้วย

1. ด้านการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มี 22 แนวทาง ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนการจัดทำหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มี 6 แนวทาง ได้แก่ 1) สำรวจแนวโน้มความต้องการของตลาดแรงงาน 2) จัดหลักสูตรและสมรรถนะสอดคล้องสถานประกอบการและตลาดแรงงาน 3) จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับหน่วยงานรับรองมาตรฐานอาชีพ (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ) 4) จัดหลักสูตรร่วมอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด 5) แสวงหาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ และ 6) วางแผนการพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.2 การสร้างหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาให้ทันสมัย มี 7 แนวทาง ได้แก่ 1) ร่วมมือพัฒนาหลักสูตรระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ 2) สร้างหลักสูตรที่ยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน (Outcome Based Education : OBE) 3) พัฒนาหลักสูตรตามเทรนด์การศึกษา 4) ใช้สื่อดิจิทัลเรียนรู้ผ่านการทำงาน 5) จัดทำความร่วมมือ (MOU) ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ 6) ใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักรของสถานประกอบการในการจัดการเรียนรู้ และ 7) พัฒนาครูผู้สอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยในสถานประกอบการ

1.3 การจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาแบบยืดหยุ่น มี 5 แนวทาง ได้แก่ 1) เสริมสร้างทักษะ Soft skill เช่น การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหาและความรับผิดชอบ 2) พัฒนาการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสถานประกอบการที่ฝึกอาชีพ 3) ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง 4) สถานศึกษากำหนดช่วงเวลาได้ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับแผนวางของสถานศึกษา และ 5) รายวิชากลุ่มสมรรถนะอาชีพเฉพาะสถานประกอบการ ทดสอบหรือให้ความรู้เพิ่มเติมระหว่างฝึกอาชีพ

1.4 การประชาสัมพันธ์และสร้างความสนใจผู้เรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทวิภาคี มี 4 แนวทาง 1) เน้นแนวความรู้เกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้แก่โรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง 2) สร้างความเข้าใจการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้แก่ ผู้ปกครองและนักเรียน

นักศึกษาใหม่ 3) สร้างแรงจูงใจ สิทธิประโยชน์ สวัสดิการ การศึกษาระดับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานประกอบการ และ 4) สร้างความเข้าใจให้กับเครือข่ายกับชุมชน

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล มี 13 แนวทาง ประกอบด้วย

2.1 การสร้างแผนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ มี 4 แนวทาง ได้แก่ 1) จัดแผนฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับบริบทของสถานประกอบการ 2) กำหนดเป้าหมายการฝึกอาชีพของผู้เรียน 3) กำหนดแผนฝึกอาชีพตรงตามวิชาชีพและระบบการเรียนการสอน และ 4) เลือกสถานประกอบการตรงสาขาวิชาชีพ

2.2 การสร้างแผนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ มี 4 แนวทาง ได้แก่ 1) สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานประกอบการ 2) สถานประกอบการจัดการเรียนรู้ให้ตรงกับแผน การฝึกอาชีพ 3) จัดแผนฝึกให้ตรงตามสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน และ 4) สถานประกอบการจัดบุคลากรให้ความรู้และปฏิบัติสอดคล้องกับรายวิชาฝึกอาชีพ

2.3 การวัดและประเมินผลการฝึกอาชีพ มี 5 แนวทาง ได้แก่ 1) เกณฑ์การวัดและประเมินผลในรูปแบบวิชาการตาม Rubric score 2) วิธีวัดผลและประเมินผลมีรูปแบบหลากหลาย และมีความชัดเจน 3) วัดผลและประเมินผลให้สถานประกอบการประเมินโดยภาพรวม 4) พัฒนาการตั้งเป้า หมายการเรียนรู้จากการประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกอาชีพ และ 5) ประเมินผลการฝึกอาชีพด้วยกระบวนการสัมมนาการฝึกอาชีพ

3. ด้านการจัดการฝึกอาชีพ มี 14 แนวทาง ประกอบด้วย

3.1 การเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนฝึกอาชีพในสถานประกอบการมี 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ชี้แจงการฝึกอาชีพให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ทราบถึงแนวทางการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ 2) พัฒนาทักษะเฉพาะการอบรมในห้องเรียน การเรียนรู้ด้วยการจำลองการฝึกอาชีพ 3) พัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้ ทักษะอาชีพ ด้านดิจิทัลและภาษาตามสมรรถนะสายงานของสถานประกอบการ 4) จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดี มีความขยัน อดทนและมีความรับผิดชอบก่อนฝึกอาชีพ 5) ทดสอบความรู้ ทักษะผู้เรียนและพัฒนาจุดอ่อนผู้เรียนก่อนฝึกอาชีพ และ 6) สถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการกำหนดระยะเวลาในการฝึกอาชีพให้ชัดเจน

3.2 การจัดฝึกอาชีพในสถานประกอบการ มี 4 แนวทาง ได้แก่ 1) สถานประกอบการจัดผู้เรียนการฝึกอาชีพตรงกับสาขางานที่เรียนให้มากที่สุด 2) มอบหมายงานรายวิชาฝึกอาชีพ

และการติดตามผู้เรียนระหว่างฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่อง 3) สถานศึกษาประสานงานกับสถานประกอบการระหว่างผู้เรียน ฝึกอาชีพ และ 4) สถานศึกษาส่งผู้เรียนฝึกอาชีพในสถานประกอบการที่ทำความร่วมมือ (MOU) แล้วเท่านั้น

3.3 การสร้างเครือข่ายและโอกาสการมีงานทำของผู้เรียน หลังฝึกอาชีพในสถานประกอบการ มี 4 แนวทาง ได้แก่ 1) สร้างเครือข่ายเกี่ยวกับเทคโนโลยีในงานอาชีพระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ 2) ครูสาขาวิชาหรืองานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี รักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ดูแลการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ 3) สร้างเครือข่าย Social media สถานศึกษากับสถานประกอบการ และ 4) ฝึกอาชีพมีการส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ

4. ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มี 13 แนวทาง ประกอบด้วย

4.1 การกำหนดแนวทางการนิเทศร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ มี 5 แนวทาง 1) สถานศึกษากับสถานประกอบการ กำหนดแผนการนิเทศการฝึกอาชีพ 2) สถานศึกษาจัดการนิเทศการฝึกอาชีพตามแผนการนิเทศ 3) นิเทศการฝึกอาชีพในสถานประกอบการภาคเรียนละ 1 ครั้ง และนิเทศออนไลน์เพิ่มเติม 4) นิเทศการฝึกอาชีพควรนิเทศผู้เรียนทุกคน และ 5) สรุปรายงานการนิเทศการฝึกอาชีพรูปแบบ PDCA

4.2 การสร้างเครือข่ายครูนิเทศก์ร่วมกับครูฝึกในสถานประกอบการ มี 4 แนวทาง ได้แก่ 1) สร้างเครือข่ายครูนิเทศก์กับครูฝึกในสถานประกอบการ 2) ส่งเสริมให้ครูนิเทศก์กับครูฝึกในสถานประกอบการร่วมกันพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ครูนิเทศก์กับครูฝึกในสถานประกอบการแลกเปลี่ยนแนวทางการกำกับดูแลนักเรียนนักศึกษา ร่วมกัน และ 4) สถานศึกษากับสถานประกอบการร่วมจัดฝึกอบรมให้กับครูนิเทศก์กับครูฝึกในสถานประกอบการ

4.3. การพัฒนาระบบเทคโนโลยีการนิเทศฝึกอาชีพในสถานประกอบการ มี 4 แนวทาง ได้แก่ 1) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการนิเทศฝึกอาชีพในสถานประกอบการ 2) สร้างระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษากับสถานประกอบการออนไลน์ 3) พัฒนาคู่มือและครูฝึกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนิเทศและประเมินผลการฝึกอาชีพ และ 4) ใช้แพลตฟอร์มในการติดต่อสื่อสารระหว่างครูนิเทศก์กับครูฝึกในสถานประกอบการ

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางพัฒนาการศึกษา อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย มีความเป็นไปได้ โดยรวมมีค่าอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = .47) พิจารณารายด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = .49) ด้านรองลงมา คือ ด้านการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = .41) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียน การสอนและการวัดประเมินผล ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = .56) สำหรับความเหมาะสม โดยรวมมีค่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .49) เมื่อพิจารณารายด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการจัดการเรียนสอน มีค่าอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = .56) ด้านรองลงมา คือ ด้านการจัดหลักสูตร อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .41) และด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนและการวัด ประเมินผล ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .55) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับ ความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแนวทางพัฒนาการศึกษา อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย

รายการประเมิน	ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการจัด หลักสูตรอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี	4.64	.41	มากที่สุด	4.44	.41	มาก
2. ด้านการจัดการ เรียนการสอนและ การวัดประเมินผล	4.49	.56	มาก	4.33	.55	มาก
3. ด้านการจัดการฝึก อาชีพ	4.57	.52	มากที่สุด	4.34	.55	มาก
4. ด้านการนิเทศการ จัดการเรียนสอน	4.65	.49	มากที่สุด	4.59	.56	มากที่สุด
รวม	4.59	.47	มากที่สุด	4.43	.49	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการที่พึงประสงค์ ของการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการ

จัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล ด้านการจัดการฝึก อาชีพ และด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ ได้ตระหนักถึง การทำงานเกี่ยวกับข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือ สถาบันกับสถานประกอบการ รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ ของการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สอดคล้องกับหลักการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2551 : 3) ได้ให้ หลักการไว้ว่า การศึกษาระบบทวิภาคี ว่าเป็นการจัดการศึกษา วิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือ สถาบันกับสถานประกอบการ รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและ การประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถาน ประกอบการ รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือ สถาบันสามารถจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่งในหลายรูปแบบ รวมกันก็ได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้น ต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญและ สอดคล้องกับการวิจัยของ โอเลน่า อีฟเซทเซวา (Olena levseitseva, 2565 : 56 - 57) ได้วิจัย เรื่องการศึกษาระบบ ทวิภาคี สถาบันการศึกษา ระดับสูงที่มีความเท่าเทียมกัน นายจ้าง การจัดหาการศึกษา พบว่า การพัฒนาระบบการศึกษา ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน ผ่านการ ปรับปรุงหลักสูตร การคัดเลือกผู้เรียนและครูผู้สอน การพัฒนา แผนการเรียนรู้ และการฝึกอาชีพ โดยมุ่งผลิตผู้เรียนที่มีคุณธรรม ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการประยุกต์ใช้ใช้ในอาชีพ การดำเนินจัดการศึกษาอาชีวศึกษาทวิภาคี การเข้าใจถึงการ พัฒนาและการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาที่ตอบ สอนต่อความ ต้องการของผู้เรียนและสถานประกอบการในท้องถิ่นต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงและการพัฒนาเชิงลึก เพื่อให้การศึกษา มีคุณค่าและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของ ตลาดแรงงานได้อย่างเหมาะสม มีการดำเนินการมีองค์ประกอบ หลักสูตรการบริหาร จัดการการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การคัดเลือกผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ครูผู้สอนอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีและการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงาน

ด้านกระบวนการ (Process) คือ การบริหารจัดการแผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาครูผู้สอนและครูฝึก การนิเทศการฝึกอาชีพ การวัดประเมินผลและด้านผลผลิต (Output) ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ

2. แนวทางพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย มี 4 ด้าน 62 แนวทางพัฒนา มี 4 ด้าน 62 แนวทางพัฒนา ประกอบด้วย ด้านการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มี 22 แนวทางพัฒนา ด้านการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล มี 13 แนวทางพัฒนา ด้านการจัดการฝึกอาชีพ มี 14 แนวทางพัฒนา ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มี 13 แนวทางพัฒนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แนวทางการดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปตามหลักการที่มีเหตุผลและถูกต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เป็นจริงและเป็นแนวทางการดำเนินงานที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับหลักการศูนย์อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (2562 : 13) ได้ให้หลักการไว้ว่า การจัดทำอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อมุ่งเน้นผลิตผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสม ปฏิบัติงานได้จริง สามารถวางแผน สร้างและพัฒนางาน พัฒนาตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับการวิจัยของ ธวัชชัย สุนประสพ (2565 : 964) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการ ศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความต้องการที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ ที่มีค่าสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ ด้านความรู้ และด้านการบริหารจัดการ และ 3) ผลการประเมินแนวทาง

พัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของ ชียิซู่ (Ziyi Xu, 2024 : 212) ได้ให้สรุปการวิจัยในเรื่องแนวทางการพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมด้านอาชีวศึกษาในประเทศจีน พบว่า การดำเนินการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาทวิภาคี การเข้าใจถึงการพัฒนาและการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสถานประกอบการในท้องถิ่นต่างๆ โดยมุ่งเน้นที่การปรับปรุงและการพัฒนาเชิงลึกเพื่อให้การศึกษามีคุณค่าและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาด แรงงานได้อย่างเหมาะสม มีการดำเนิน การมีองค์ประกอบ หลักสูตรการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การคัดเลือกผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงาน ด้านกระบวนการ (Process) คือ การบริหารจัดการ การจัดการแผน การจัดการเรียนรู้การพัฒนาครูผู้สอนและครูฝึก การนิเทศการฝึกอาชีพ การวัดประเมินผลและด้านผลผลิต (Output) ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ

3. การประเมินแนวทางพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย มีความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแนวทางการดำเนินงานดังกล่าวเกิดจากการปฏิบัติจริงเป็นไปตามหลักการดังนี้ ศูนย์อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (2563 : 33) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องประกอบ กับมีสถานประกอบการให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาจำนวนมาก เป็นการยกระดับคุณภาพกำลังคนในสาขาวิชาชีพที่ตรงกับการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา โดยสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนิน การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ 15 ขั้นตอน ดังนี้ แสดงความประสงค์ การสำรวจความพร้อม บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ วางแผนร่วมกับสถานประกอบการ ประชาสัมพันธ์ แนะนำผู้เรียน คัดเลือกผู้เข้าเรียน ทำสัญญาการฝึกอาชีพ อนุมัติเทศผู้เรียน/ประชุมผู้ปกครอง จัดการเรียนการสอน/การฝึก อาชีพ นิเทศจัดการเรียนการสอน/การฝึก อาชีพ

วัดและประเมินผลรายวิชา/การฝึกอาชีพ ทดสอบมาตรฐาน วิชาชีพแต่ละระดับ สำเร็จการศึกษา ติดตามการมีงานทำหรือ การติดตามผู้เรียนระบบทวิภาคี และสรุปผลการดำเนินงาน และรายงานประจำปี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย สุนประสพ (2565 : 964 – 965) ได้ทำการศึกษา สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนา การจัดการศึกษา อาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ความต้องการที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษา อาชีวศึกษาของรัฐ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการ ศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ ที่มีค่าสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ ด้านความรู้ และด้านการบริหารจัดการ และ 3) ผลการประเมิน แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษา อาชีวศึกษาของรัฐ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความ เป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับวิจัยของ ราตรีสวัสดิ์ ธนานันต์ (2567 : 85) ได้การศึกษา เรื่อง การพัฒนาระบบ มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสมรรถนะสูง เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) ระบบ มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสมรรถนะสูง เพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบ ด้วย นโยบายและเป้าหมายอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เครือข่ายสถานประกอบการและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร งบประมาณและทรัพยากรการผลิต 2) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการบริหารจัดการ อาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีสมรรถนะสูง 4 ขั้น ได้แก่ การวางแผน การประสาน งาน การนำการปฏิบัติและการตรวจสอบ และประเมินผล 3) ด้านผลผลิต ประกอบด้วย คุณลักษณะของ ผู้สำเร็จการศึกษาและการเพิ่มขึ้นของผู้เรียนและสถาน ประกอบการผลการใช้ระบบที่พัฒนาขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษา พบว่า แนวทางพัฒนาการศึกษา อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน

อาชีวศึกษาจังหวัดหนองคาย สิ่งที่เห็นตรงกันมากที่สุด ควรดำเนินการรายด้าน คือ ด้านการนิเทศการจัดการเรียน การสอนและรายหัวข้อ คือ การสร้างหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีของสถานศึกษาให้ทันสมัยและการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษาและสถานประกอบการและสิ่งที่เห็นตรงกัน น้อยที่สุด ควรดำเนินการรายด้าน คือ ด้านการจัดการเรียน การสอนและการวัดประเมินผลและรายหัวข้อ คือ การประชาสัมพันธ์และสร้างความสนใจให้ผู้เรียนหลักสูตร อาชีวศึกษาทวิภาคีของแนวทางพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด หนองคาย ให้มีปฏิรูปประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ดังนั้น ผู้บริหาร ครูและบุคลากร ควรให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวและนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลดีต่อการวางแผนการดำเนินงาน การศึกษา อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยประยุกต์ ใช้แนวความคิดการพัฒนา การศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างมีคุณภาพต่อไป

2. จากการศึกษา พบว่า การนิเทศการจัดการเรียน การสอนการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและ การจัด การเรียนการสอนและการวัดประเมินผลของแนวทางการ ดำเนิน งานให้บรรลุเป้าหมาย คือ สถานศึกษาคู่มือสอนและ งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ต้องทำงานร่วมกันได้อย่างมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในลักษณะวิจัยคุณภาพและพัฒนา (R&D) เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี

2. ควรมีการศึกษาวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed method) เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี

2.1 ควรมีการศึกษาความต้องการที่แท้จริงของตลาด แรงงานในท้องถิ่นและระดับประเทศเพื่อปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องกับทักษะที่ต้องการ โดยการสำรวจความคิดเห็นจาก สถานประกอบการและผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา หลักสูตร

2.2 ควรศึกษาและประเมินวิธีการสอนที่เหมาะสมกับ ผู้เรียนอาชีวศึกษา พร้อมกับพัฒนาวิธีการวัดผลที่สามารถสะท้อน

ถึงทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงานจริงของผู้เรียน
ได้อย่างแม่นยำและยุติธรรม

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการเชื่อมโยงระหว่าง
สถานศึกษาและสถานประกอบการในการฝึกอาชีพ รวมถึง
การพัฒนารูปแบบการฝึกที่สามารถเพิ่มทักษะการทำงาน
ที่ตรงกับความต้องการของตลาด

2.4 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการเรียน
การสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาทักษะของครูผู้สอน
ให้สามารถใช้เทคโนโลยีและวิธีการสอนที่ทันสมัยในการส่งเสริม
การเรียนรู้ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมจัดหางาน. *ระบบการศึกษาทวิภาคี ทางออกวิกฤติแรงงานไทย*. ค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2567 จาก https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/lmia_th/4c79300c1831a1d3789031332cd89066.pdf.
- [2] ธวัชชัย สุนประสพ. (2565). สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาประยุกต์อาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดนครพนม. *Journal of MCU Ubon Review*. 7(3) : 965 – 966.
- [3] บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10)*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- [4] _____. (2563). *มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2567 จาก <https://drive.google.com/file/d/1cvHNLNz1kOkYL7OvrMbdiJmOh-HPmAA/view>.
- [5] ราตรีสวัสดิ์ ธนนันต์ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสมรรถนะสูง เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ*. 7(1) : 139 – 151.
- [6] วชิรวิทย์ ผาดำ, วิเชียร รุ้ยนง. (2564). แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ใน สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 11(3) : 38.
- [7] ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2562). *หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติการจัดการ*. ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2567 จาก : <https://bsq2.vec.go.th/document/การwww.manสูตร/1.pdf>.
- [8] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2551). *พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551*, กระทรวงศึกษาธิการ. : 1 – 20.
- [9] Guskey, T. R. (2000). *Evaluating professional development*. Thousand Oaks CA : Corwin Press. : 60 – 65.
- [10] Olena levseitseva.(2020). Dual Education : An Equal Partnership Institution Of Higher Education–Employers– Education. (2020 : 56 - 57). *Acquisitions. Scientific Journal HE - SS in Ostroleka* 4/2023(51). : 48 - 58.
- [11] Ziyi Xu. (2024). Development Pathways for Vocational Education and Training (VET) in China. Education Faculty of Social Science, University of Southampton, Sout hampton, Hampshire, United Kingdom. *Proceedings of the 5th International Conference on Education Innovation and Philosophical Inquiries DOI : 10.54254 /2753 - 7048/52/20241598*. 5 : 212 - 219.